ממשלת לוי אשכול

הכנסת החמישית

י"ז טבת תשכ"ה 22.12.1964 - כ' טבת תשכ"ו 12.1.1966

› הממשלה ה-12 בראשותו של לוי אשכול סמוך ליום כינונה בבית הנשיא זלמן שז"ר

› שר התחבורה משה כרמל נואם במהלך טקס חנוכת קו רכבת

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

60 שנות ממשלה

לוי אשכול
ראש הממשלה
ושר הביטחון

אבא אבן
סגן ראש הממשלה

יגאל אלון
שר העבודה

יוסף אלמוגי
שר הפיתוח
והשיכון

זלמן ארן
שר החינוך והתרבות

יוסף בורג
שר הסעד

ישראל בר יהודה
שר התחבורה

עקיבא גוברין
שר התיירות

חיים גבתי
שר החקלאות

זרח ורהפטיג
שר הדתות

דב יוסף
שר המשפטים

משה כרמל
שר התחבורה

גולדה מאיר
שרת החוץ

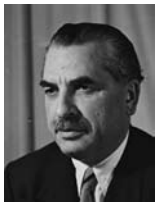
פנחס ספיר
שר האוצר
שר המסחר והתעשייה

בכור שלום שטרית
שר המשטרה

חיים צדוק
שר המסחר והתעשייה
שר הפיתוח

חיים משה שפירא
שר הפנים
שר הבריאות

אליהו ששון
שר הדואר

› חברי הממשלה ה-12 בראשותו של לוי אשכול כפי שצולמו בפתח ישיבתם הראשונה

› ראש הממשלה לוי אשכול נפרד לשלום ממר דוד בן גוריון הנוסע ללונדון להשתתף בהלוויתו של סר וינסטון צ'רצ'יל

מילים ומנהיגות

מתוך "המדע והמחקר בפיתוח המדינה"

דברי ראש הממשלה לוי אשכול בפתח שנתון הממשלה תשכ"ו (1966)

למהפכה התעשייתית השנייה, מהפכת האוטומציה - ישנה משמעות יסודית לגבי האנושות בכלל ולגבינו בפרט. עלינו לקבל את דבר המהפכה הזאת כמושכל ראשון, כהתפתחות טבעית ולהיעזר בהישגי המדע והמחקר של שלהי המאה העשרים, ערב המאה העשרים ואחת, לקידום חברתנו וכלכלתנו. כך נוכל להשתלב בעולם העתיד, שכן העתיד איננו דבר מנותק, אלא דבר ששורשיו נעוצים בהווה. לא אעמוד על האספקטים הטכניים והמדעיים של העניין. אכוון דברי למסקנות המתחייבות מן המהפכה הזאת בשטחים מדיניים, כלכליים, משקיים וחברתיים.

קודם כול - באשר לביטחון. קיים יחס ישיר בין יכולת צבאית לבין מודרניזציה צבאית. במלחמת העולם השנייה היה היתרון שמור לצבאות שסיגלו לעצמם את ההכרח - הלכה למעשה - כי מנוע השריפה הפנימית בא במקומו של הסוס. באותה מידה אפשר לומר כבר כיום, כי היתרון הצבאי שמור למי שמכיר - ושוב: הלכה למעשה - בעובדה כי המנוע הסילוני, הבקרה האלקטרונית, המחשב והטיל תופסים מקום שהיה שמור בדרך כלל לאדם ולמנוע הרגיל מלפני כן. ערכו של האדם אינו מתבטל כמובן והוא מכריע גם כיום, אך הוא מוצב עתה במקומות חדשים ומוצבות לפניו דרישות אחרות.

הצד הזה, הישיר, של סיגול הישגי המדע והטכניקה לצורכי הצבא איננו ממצה את העניין. סגולתו וכוחו הצבאי של עם היו תמיד, וכיום יותר מתמיד, פועל יוצא של כוחו הכולל: של רמת החינוך והתרבות, של איתנותו החברתית המדינית ושל עוצמתו המשקית והכלכלית. יש אפוא משמעות ביטחונית מובהקת להצעדת ישראל אל העתיד מבחינה מדעית וטכנולוגית, לא רק בשטח הביטחון אלא גם בכל שטחי החיים והמשק.

ההישג הזה מותנה בפעלם המשולב של אנשים רבים בשדות פעולה שונים ומגוונים. זה אינו עניין למבצע של יחיד, כי אם להתקדמות רב צדדית, מהירה ומתוכננת, אינדיבידואלית במאמציה והרמונית בהישגיה.

המודרניזציה מחויבת המציאות גם מצד אחר: קליטת המונים מחייבת אותנו לתיעוש מזורז. אני אומר זאת בלי לפגוע בערכה הסגולי והממשי של המשך ההתפתחות החקלאית. החקלאות היא בנפשנו: היא מבריאה את יוצאי הגלויות ומצמיחה שורשים לעם בארצו. הגענו בה להישגים מדעיים וטכנולוגיים. היא איפשרה לנו גם הישגים כלכליים. עתה, עם המתקת המים, היא תשתלב בהישגים מדעיים חדישים. יחד עם זאת, התיעוש הוא לנו הכרח חיים. תיעוש בר תחרות, שיש לו קיום שאינו מבוסס על סנטימנטים או הגנה מלאכותית, חייב להתבסס במידה גוברת והולכת על חדירה לדרכי

› חברי הממשלה ה-12 בראשותו של לוי אשכול מרימים כוסית עם נשיא המדינה זלמן שז"ר בבית הנשיא בירושלים

› מימין לשמאל: ראש הממשלה לוי אשכול, סגנו אבא אבן, משה כרמל שר התחבורה ויגאל אלון שר העבודה, במהלך הצבעה בכנסת

ייצור ולענפי ייצור, הנובטים וצומחים מהישגי המדע בן זמננו. יוצא אפוא, כי מצד המשימות המכריעות המוטלות על כתפיו של דורנו זה בישראל - הביטחון, הרחבת האוכלוסייה, יצירת כלכלה, חברה ותרבות בריאים, אוחזת המודרניזציה בציצית ראשנו ומושכת אותנו קדימה אולי אף מעבר למתחייב בשטחים אלה לגבי שאר מדינות ואומות העולם.

... מן המפורסמות הוא כי רמת המחקר הבסיסי בארץ היא גבוהה ומוניטין יצאו לה ברחבי העולם. עלינו להתמיד בשמירת הרמה ולפעול להישגים נוספים. גם למחקר השימושי בארצנו הישגים לא מבוטלים אך הוא רחוק מלספק. עלינו להרחיבו ולהצעידו קדימה, בעזרת דור צעיר ומשכיל.

תהליך הרחבתה ופיתוחה החדיש של התעשייה לא ייעשה ביום אחד. הוא מחייב הכשרת עתודה מדעית ומקצועית, המסוגלת להתמודד בהצלחה עם החידושים ויישומם בחיי המעשה. הוא מחייב גם לימוד תחזיות ענפי התעשייה השונים בעולם ובארץ והשלכת תחזיות אלה בשכל ובטעם, ולא מתוך חיקוי מהיר ופזיז, על התנאים המקומיים. לא נמהר להתפתות ולאמץ לנו אופנות חדשות אשר צצות חדשות לבקרים, אלא נתאים תכניותינו לצרכים ולאפשרויות שלנו. כל אלה דורשים זמן, אמצעים וכוח אדם.

ישתנה וילך המבנה הקלסי של הסגל האנושי במפעל, ואפשר לומר כי השינוי הזה הוא-הוא סימן ההיכר המובהק של התקופה לקראתה אנו צועדים. ממפעל המעסיק כיום מהנדסים אחדים, מספר קטן של טכנאים ומספר רב של פועלים מביאה אותנו התפתחות זו למפעל הזקוק יחסית ליותר מהנדסים, ליותר טכנאים ולפועלים יותר משכילים. העם העובד בדורות הבאים יהיה עם משכיל. ההשכלה והידע יהיו לנחלת רבים, לנחלת העם. העובד בתעשייה ובחקלאות, בבנייה ובהשקאה - יהיה עובד משכיל.

עם כזה - לא בן יום יולד ואף לא בין דור ייעשה הכול. מלבד הצדדים הטכניים והכלכליים הטהורים, המחייבים פעולה מבוקרת, שלבים, שלבים, יש כאן ערך מכריע לאלמנט האנושי. אדם זקוק להתבגרותו ולהתפתחותו למספר שנים קצוב, ואפילו הטכניקה החדישה ביותר לא לימדה אותנו איך להחיש את התהליך הזה.

... יש לאפשר למדינה ולעם להפנות את משאביהם למודרניזציה ולחינוך הכרוך בה, כדי שנוכל לתת לעם כולו את פירותיהם וכך להבטיח צמיחה גם להבא. בוודאי - אין זו חזות הכול. אוטומציה אינה מבטיחה אוטומטית צדק חברתית, חברה אל-מעמדית, עם עובד בלי טפילות. זה היה ונשאר אתגר לאדם ולאידיאה ולא למכונה ולתהליכי עבודתה. רעיון הצדק החברתי, מושג העמל המשוחרר, מימות נביאי ישראל ועד הסוציאליזם של הדורות האחרונים, לא יוגש לנו על מגש האלקטרוניקה. הוא יתבע את נפשו ואת לבנו.

אבל גם בתוך העם העובד או המעמד העובד - תהיה דרושה עילית. אדרבא, היא תהיה נחוצה לעם יותר מתמיד, מול אתגריו החדשים. אבל זאת יכולה להיות רק עילית מסוג אחד: עילית של שירות ולא עילית של שררה, עילית של נשיאה בעול ולא עילית של התנשאות, עילית העוברת לפני המחנה ולא עילית המנתקת עצמה ממנו. עילית כזאת תוכל להנחיל לעם ערכים חברתיים, עתיקים כבשורת נביאי ישראל ומוגשים בכלים חדשים מסוגו של המחשב האלקטרוני בימינו.

זהו תוכנו הנוסף של מושג החלוציות לדורות הבאים ואליה אנו נקראים.